

1886.
NEW ZEALAND.

MAORI COUNCIL

(CORRESPONDENCE BETWEEN TAWHIAO AND THE HON. THE NATIVE MINISTER RELATING THERETO).

Laid on the Table by the Hon. Mr. Ballance, with the Leave of the House.

No. 1.

Whatiwhatihoe, Mei 17, 1886.

Ki te MINITA MO TE TAHA MAORI, ara, ki te KAWANATNGA katoa,—tena koutou.

E HOA E TE PARANIHI,—

He Pire tenei naku ka whakatakotoria atu nei ki o koutou aroaro, mo nga mate me nga raruraru i pa nei ki a matou ko toku iwi Maori i muri mai i nga kupu a Te Kuini i te Tiriti o Waitangi, i whakatakotoria mai nei, ki te aroaro oku tukupuna oku matua, i te tau, 1840, tae noa mai ki te Ture o te Tau, 1852, rarangi 71.

Kei te titiro tonu au ki aua kupu : kei te takoto marama tonu aua kupu ki taku titiro iho i runga i te pai a toku paapa i whakahoa ai ia ki nga Pakeha.

Tana Pai tuatahi:—Na, taku matua tonu na Potatau i whakanoho te Pakeha ki Waitemata, Akarana, he aroha nona ki te iwi Pakeha. Nana te ki tuturu ko te Pakeha hei matua mo matou, a haere tahi ana raua ko Kawana Hopihona tae rawa ki te tino o Waikato, a tae atu ana hoki ki Kawhia. Heoi, whakahoa ana te Maori ki te Pakeha, a karangaranga tonu ana i reira te Maori ki te Pakeha.

Tana Pai tuarua:—I te Tiriti o Maraetai i puta ai tana kupu ki nga Rangatira o Waikato i mea ia kia mau ki te aroha ki te atawhai ki nga iwi Pakeha.

Tana Pai tuatoru:—I te tupunga o te kino ki raro ki a Ngapuhi, kihai taku matua i whakaae ki ta Hone Heke mahi. Puta ana te kupu a Hone Heke kia tapahia te kara i Takapuna. Ka ki a Potatau, kaore e tika kia rere noa mai tetahi tangata ki te takahi i te mamutu o tetahi tangata, a pai tonu a Potatau ki te Pakeha i taua wa.

Tana Pai tuawha:—Ko te aranga o te pakanga ki Waitara, i te tau 1860, i te 13 o nga ra o Machi, ka puta tana kupu ki nga rangatira, ki te iwi katoa a muri ki a mau ki te whakapono ki te Ture, hei aha te aha, hei aha te aha, ehara i te taonga hoko te Rongo Pai, he taonga horatu, he taonga tarewa, no te Atua Nui o te Rangi; koia ia i mea ai me mutu te whawhai ki Niu Tiren i a te Pakeha a te Maori, ko nga hara katoa, hara nui, hara iti, me whakawa ki te ritenga o te ture.

Ko te pai whakamutunga tenei a toku paapa ka wehe atu ia i tenei ao.

Tae noa mai ki te tau 1863, ka tupu te pakanga ki roto o Waikato. Ko te tino mate tena i riro ai o matou whenua. Ahakoa nui noa te kino ki roto o Waikato, mau tonu ahau ki nga kupu a toku paapa, tae noa mai ki tenei ra; koia matou e noho ke nei, me te pouiri o te ngakau, me te whakaaro ka pewhea he ritenga mo matou, e noho tika ai e rite ai ki to matau ahua tawhito, i whakapumautia mai e te Tiriti o Waitangi mo matou; koia nei matou i rapu ai i te tikanga mo matou i runga i te pai i te aroha o tetahi ki tetahi. Kaore au i whakaaro me whakaae au ki nga korero ngawari a te Kawanatanga moku, engari i mahara ahau ki nga iwi i uru ki te whawhai kaore o ratou whenua i riro, a kua whakahoa ratou ki te Kawanatanga.

Ko tenei, ka piri ano ahau ki taku tikanga o mua, e kore ahau e whakaae ki nga korero reka a te Kawanatanga kia whai honore ai kia whai taonga ai ranei moku. Engari, kua titiro ahau tera nga iwi kua whakaae kia mutu te noho ke a te Pakeha i te Maori. Ka whakaae hoki ahau ki a whakamutua nga tikanga whakararuraru a te Kawanatanga mo te Maori—nga ruuri, nga Kooti Whenua, me era atu tini mea whakararuraru katoa.

He kupu atu naku ki a koutou. Me whakaae mai koutou te Kawanatanga katoa ki taku kupu e tono nei au ki a koutou mo taku Pire mo te Runanga Kaunihera mo nga rangatira katoa o te motu nei, kia whakaaetia mai e koutou maku he ritenga, timata mai i te rerenga wairua tae noa mai ki te upoko o te motu nei, engari ko koutou ano hei tautoko mai i a au i aku kupu hoki.

He mea naku kia tu taua Runanga Kaunihera hei whakahaere mo nga raruraru e pa ana ki te iwi Maori, ma ratou ano e whakahaere taua Kaunihera, ko au he tangata titiro mo taua Kaunihera, ko koutou hei awhina mai i a au i runga ano i nga kupu a te Kuini o te Tiriti o Waitangi, tae noa mai ki a Kawana Paraone, ka korerotia e ia te kupu a te Kuini: “Ki nga Kawana i haere